

Napriūnų atminimo kalnelyje – paminklas partizanų Motinoms

Molėtų rajono Napriūnų senosiose kapinėse praėjusį savaitgalį vėl buvo susirinkta nusilenkti praečiai, prisi minti sudėtingą Lietuvos istorijos laikotarpi, pasipriešinimo kovas. Napriūnų kapinėse Atminimo kalnelyje buvo pašventintas paminklinis akmuo, skirtas partizanų Motinoms atminti. Greata dviejų paminklinių akmenų, kuriuose iškaltos šiame krašte žuvusių partizanų pavardės, kuklus lauko akmuo taupo pagarbos ženklui kovotojų už Lietuvos Laisvę Motinoms. Lietuvos politinių kalinių ir tremtinų sąjunga yra pagaminusi lenteles „Čia ilsisi partizanų Motina“, kurias galima pritvirtinti prie paminklo ir taip pagerbti žuvusių motiną, tačiau pavyko surasti tik dalį tokų palaidojimų. Ieškant partizanų Motinų kapų, dažnai atsidurdavome nežinomybėje, o norėjosi pagerbti visas Laisvės kovotojų Motinas.

Tremtinės, vietas gyventojos Veronikos Kindurienės pastangomis 1999 metais Napriūnų kapinaitėse buvo pastatytas pirmasis paminklinis akmuo 28 partizanams atminti. Po kurio laiko pastatytas ir antrasis pa-

minklinis akmuo, kuris ateities kartoms primena dar apie dešimtį kovo tojų. Prie šių paminklų pastatymo prisidėjo ir Molėtų rajono savivaldybė bei tuometis Molėtų rajono meras Valentinas Stundys.

Veronika Kindurienė pasiūlė kuklaus paminklo Partizanų motinoms atminti idėją. Jai daug padėjo sūnūs, palaiantys mamos užmojus puoselėti Atminimo kalnelį... Po šv. Mišių Suginčių bažnyčioje paminklą partizanų Motinoms atminti Napriūnų kapinaitėse pašventino Skudutiškio parapijos klebonas kunigas Algimantas Baltuškonis. Apie šio kalnelio reikšmę ir istoriją pasakoja aš, Vytautas Vyšniauskas. Patriotines dainas renginio metu atliko Molėtų kultūros centro ansamblis „Viringa“. Be mūsų, Lietuvos politinių kalinių ir tremtinų sąjungos narių, renginyje dalyvavo ir Suginčių seniūnė Nijolė Jauneikienė bei Molėtų rajono savivaldybės administracijos direktorius Saulius Jauneika, padėkos raštą už gražias ir prasmingas iniciatyvas įteikęs Veronikai Kindurienei.

Reikšminga, kad renginyje dalyva-

vo žuvusių partizanų giminių ir mūsų pakiesti jaunieji šauliai Gražvydas Kvartūnas, Viktorija Jančionytė bei Modestas Rukšys. Juk jaunimas turi

saugoti savo širdyse žuvusių partizanų ir jų Motinų atminimą.

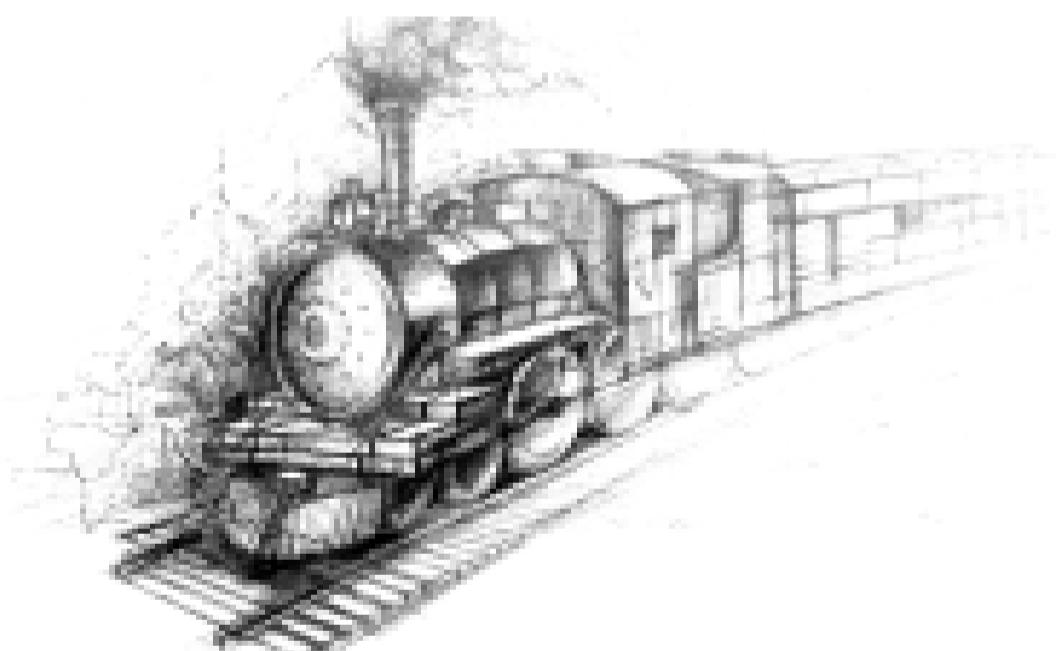
Vytautas VYŠNIAUSKAS,
LPKTS Molėtų filialo pirmininkas

Žemaitijos partizanams atminti

Telšių rajone, Dievo Krėslo miške, kur antrosios sovietų okupacijos metais aktyviai veikė Šatrijos rinktinės partizanai, pašventintas paminklas, pastatytas Žemaitijos partizanams atminti, pagerbtas kovotojų už laisvę atminimas. Paminklo autorius – Vilniaus dailės akademijos Telšių fakulteto prof. skulptorius Osvaldas Neniškis. Paminklą pašventino Žarėnų parapijos klebonas Kęstutis Balčiūnas.

Renginyje, kurį vedė Ryškėnų kultūros centro direktoriė Romualda Virketienė, dalyvavo žuvusių partizanų artimieji, buvę tremtiniai ir politiniai kaliniai, Žemaitijos šauliai, Seimo nariai, Telšių rajono savivaldybės administracijos direktorius Saulius Urbonas bei kiti rajono politikai, LPTKB Telšių skyriaus pirmininkė Adolfinė Striaukienė, LPKTS Telšių filialopirmininkė Regina Chmieliauskienė.

Šio paminklo iniciatorius Romualdas Jonušas papasakojo, kaip Dievo Krėslo miške buvo surasta 1949 metais žuvusių septynių partizanų palaukę užkasimo vieta ir bunkerai. Jaunieji šauliai Žemaitijos partizanų atminimą pagerbė šūvių salvėmis. Saulius Urbonas už Laisvės kovotojų atminimo įamžinimą Romualdui Jonušui ir jo pagalbininkui Povilui Miliui įteikė padėkos raštus.
(keliamas į 7 psl.)

Juodojo birželio atminimo akcija

Prieš 75 metus, 1941-ųjų birželio 14-ąjį, 3 val. ryte pradėti inasinių Lietuvos gyventojų tremtinai į aukščiausius Sibiro regionus. Okupacijos metais Lietuva neteko trečdalio gyventojų. Prisimindami šią mūsų tautai tragiką sukalij, susibūkime draugai ir birželio 13 d. 20 val. reiktuose ir nreiktuose, prie paminklų bei memoriai tremtiniams. Laisvės kovotojams ir geležinkelio stotyse iki ilgai degančių žvakelių išglou nei 24 val. įsodinimo tremtiniam brangišią žodį – LIETUVA, kad per naujį žvakelių žiemos laiką išprinčių.

Būkime draugiški aplinkai ir būgus degti žvakeliams nepernėkimai sutarkyti akcijos vietai.

Akcijos iniciatoriai Lietuvos politinių kalinių ir tremtinų sąjunga

Daugiaus informacijos – LPKTS valdybos pirmininkė Rasa Duskaitytė-Burnabienė tel. 8614 85117,
el. paštas: tremtinys.lpkts@gmail.com

Gedulo ir Vilties diena

Birželio 14-oji – tai diena, netinkanti į atostogas grimzstančios vasaros šurmuliui. Lygiai taip pat kaip prieš daugiau nei septyniasdešimt metų Sibiro kryptimi riedantys gyvuliniai vagonai netiko pasakojimams apie sovietinę laisvę, lygybę, brolybę.

Gedulo ir Vilties diena pirmiausia yra atminimo diena. Atminimo, kad mūsų Tėvynė brendo taip pat ir Sibiro toliuose, kad už ją buvo kovojo pokario miškuose. Kovojo net tada, kai mūsų tėvai ir seneliai liko vienii vieni savo kovoje. Birželio 14-oji – nepatogi diena tiems, kurie mums pasakoja apie patogų ir sotų sovietmetį. Net jei jis ir buvo patogus nedidelei visuomenės daliai, šis patogumas buvo surėstas ant tų, kurie netiko kurti šviesų komunistinį rytojų, kaulų.

Rudenį lydėjau kelis užsienio politikus į Genocido aukų muziejų, įkurtą buvusiouose KGB rūmuose. Šie labai solidūs ir gana plačiai žinomi politikai buvo perskaityę apie sovietmetį ne vieną knygą, neblogai susipažinę su komunis-

tiniais nusikaltimais. Tačiau muziejus juos pribloškė ir sukrėtė. Supratau, kad iki to laiko jie negalėjo patikėti, jog mūsų Laisvės kova buvo tokia žaizdota, o nelaisvė tokia slogi.

Tai svarbu prisiminti. Tikrai ne dėl to, kad jaustumė neapykantą budeiliams ar tiems, kurie pabūgo ir suaugos su sovietine sistema, tapo jos tarnais. Represijų atminimas mums svarbus, kad tai daugiau nepasikartotų, kad suvoktume, jog praeities žaizdas išgydyti galima tik tada, kaijas pripažiustumė, o ne slepiame po nešvarios propagandos tvarsčiai. Prisimintume, kad ir kokios aplinkybės būtu, tiesą ar melą renkamės mes patys. Istorinių negandų laikotarpiu tokis pašalinkimas įgauna ypač didelę vertę.

Daugelio mėgstamas ir labai populiarus politikas prieš daugiau nei dešimt metų pareiškė, jog nesuprantą, kaip galima skirstyti sovietmečio laikotarpio gyventojus į disidentus ir pristaikelius. Pasak jo, esą jis buvęs ne mažesnis disidentas už kitus. Paprasčiausiai jis buvęs „vidinėje tremtyje“, ir jo

kova išoriškai nebuvusi matoma. Iš tiesų jo pasipriešinimas buvo labai giliai paslepitas po galimybėmis naudotis specialiomis parduotuvėmis, gausiomis nomenklaturinėmis lengvatomis ir pareiga kurti „naują“ žmogų. Prisiminkime, kad, skirtingai nuo šio ir kitų „vidinių“ disidentų, žmonės, kurie norėjo išlikti teisūs, kurie nepalūžo Sibire, eidavo kryžiaus kelius, kol pavykdavo kur nors prisiregistravoti, gauti patį parasičiausią darbą.

Nemanau, kad šiandien egzistuoja „dvi Lietuvos“, tačiau sovietmečiu jos tikrai egzistavo ir vieną iš jų buvo siekiama sunaikinti. Tai, kad per okupacijos dešimtmečius nepavyko išguiti laisvės troškulio bei nudžiovinti šaknų, įaugusių į protėvių prakaitu ir krauju sualaistytą dirvą – didelis stebuklas. Tikrai ne mažesnis nei tas, jog kadaise sugerbėjome sukurti vieną didžiausią Europos valstybių.

Tikrai verta gedėti, kad okupacija, karai sukrėtė beveik kiekvieną šeimą, suprievino mūsų tautą, paliko gilias

žaizdas. Taip pat ir tai, jog ir šiandien didelė visuomenės dalis ilgisi vergijos laikotarpio, galima paaiškinti tuo, kad pernelyg ilgai gyvenome iškreiptų veidrodžių karalystėje, jog galėtume išmokti priimti save tokius, kokie esame, su visomis dorybėmis ir ydomis.

Kartu galime švēsti viltį, kad net ir po didžiausiu sukrėtimu įmanoma atsiesisti, galima išlikti žmonėmis ir pačiomis sunkiausiomis sąlygomis, jog viša tai, kuo esame įpratę skustis, tėra menkutis atspindys to, ką buvo priversi iškesti tie, kurie paprasčiausiai netiko sovietmečio Prokrusto lovai.

Taip pat birželio 14-ąjį turėtume švēsti atminimo pergalę. Tai, kad mes prisimename, kaip brangiai užmokėta už mūsų galimybę gyventi taip, kaip norime, teikia vilties, jog ištversime ir ateities audras.

Valstybė brėsta praeities ir ateities sankirtoje. Šiuo atžvilgiu birželio 14-oji net labiau nei liepos 6-oji gali būti vadina Valstybės diena.

Andrius NAVICKAS

Apie LPKTS kūrėjų galeriją

Idėja pagerbti „Tremtinio“ klubo ir LPKTS kūrėjus ir veiklos plėtotojus bei puoselėtojus brendo seniai. Jos įgyvendinimą paspartino TS-LKD iniciatyva partijai ir Lietuvai nusipelnusius žmonėms įteikti „Lietuvos ažuolų“ apdovanojimus.

LPKTS žymeniu pagerbiame mūsų nusipelnusius žmones tik nuo 1998 metų, tačiau „Tremtinio“ klubas sukurtas 1988 metais. Kaip tik tuo metu buvo kuriami klubo ir sajungos skyriai. Jie augo ir stiprėjo. Įsgyvenome kelias skausmingas transformacijas: įskurė Lietuvos politinių kalinių sajunga, tapome politine organizaciją, atsiskyrė Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių bendrija. Reikėjo daug valios pastan-

gi, išminties ir organizacinių gebėjimų išsaugoti sajungą ir jos padalinius susitelkusius ir veiksnius. Kaip pamenaime, visus tuos išbandymus garbingai išlaikėme ir išlikome gausiausia ir veikliausia buvusių tremtinių, politinių kalinių ir Laisvės kovų dalyvių organizacija. Galėjome tokia ir netapti, jei ne mūsų idealams ištikimi veiklūs ir sumanūs žmonės. Ne tik sajungos ar jos padaliniai vadovai, bet ir kiti veiklai pasišventėjos nariai.

Norime sukurti pirmųjų dešimties metų mūsų veiklos šviesuolių pagarbos ir atminimo galeriją. Pradžioje ji būtų virtuali, matoma tik internete. Vėliau, gal LPKTS trisdešimtmečiui, būtų galima išleisti nedidelę mūsų bendražy-

gių atminimo knygelę. Iš pradžių turime surinkti galerijos medžiagą. Prašome visų filialų vadovus išsirinkti po 1–2 per pirmajį veiklos dešimtmetį labausių nusipelnusius jūsų klubo ar sajungos skyriaus kūrėjus ar veiklos plėtotojus. Surašykite norimo pagerbti žmogaus trumpą veiklos aprašymą ir pridėkite 1–2 nuotraukas. Surinktą medžiagą siūskite elektroniniu paštu: lpkts_ts@zebra.lt. Medžiagos apimtis – iki pusės A4 lapo vienam asmeniui. Pirmiausia pagerbsime Anapilinį išėjusius mūsų šviesuolius.

Kurėjais laikytini žmonės, kurie sekmingai kūrė skyrius ir išmintingai jiems vadovavo. Taip pat tie, kurie daug metų dirbo atminties įamžinimo ir sklai-

dos darbus, organizavo partizanų perlaidojimus ir tremtinių palaikų parvezimą iš Sibiro, statė paminklus ir raše atsiminimų knygas.

LPKTS kūrėjų galerijos idėja gegužės 28 dieną buvo pristatyta LPKTS valdybos ir tarybos nariams.

Ta pačia proga noriu dar kartą prašyti visus tremtinius ir Laisvės kovų dalyvius dovanoti LPKTS muziejui jūsų ar jūsų tėvų, senelių turimas tremties ir rezistencijos relikvijas. Pasiteiraukite mirusių bendražygių palikuonii, gal jie turi mirusių tėvų relikvijų ir galėtų padovanoti muziejui. Mūsų muziejus vis dar pustuštis!

Povilas JAKUČIONIS,
LPKTS Garbės pirmininkas

„Pavasarių paukščiai į téviškę grįžta, o mes ar sugrižim kada...?“

Gegužės mėnesį visoje Lietuvoje minint didžiųjų 1948 metų trėmimą, Kauno IX forto muziejuje organizuotas renginys „Pavasarių paukščiai į téviškę grįžta, o mes ar sugrižim kada...?“, skirtas 1948–1949 metų trėmimo ir Igarką metu mirusiems vaikams ir mamoms atminti. Renginio metu su drąsiai viltimi sugiedotas Igarkos tremtinių himnas „Tėvyne“ (žodžiai Janinos Dešrytės).

Suvokiant šio istorinio laikotarpio reikšmę ir prasmę mums ir ateities kartoms, patirtą skausmą, neviltį ir viltį, atsidavimą šeimai, Tėvynei, Kauno Šilainių Šv. Dvasios bažnyčios Monsinjoras Lioginas Vaičiulionis malda pakvietė visus prisiminti ir pagerbti tremtyje mirusius tremtinius.

Renginyje sveikinimo žodį tarė LR Seimo narė V. M. Čigrijienė, LPKTS pirmininkas G. Rutkauskas, Igarkos tremtinių broljos pirmininkė A. Krinickienė. Kiekvienas iš jų pabrėžė istorinės atminties svarbą ir nepaprasto ryžto auką už savo Tėvynę. Kauno Generolo P. Plechavičiaus

licėjaus moksleivai susirinkusiem dovaningo meninė kompoziciją „Nevaikiška tremties pasaika“, kuri visus sužavėjo savo tikrumu ir jau nosios kartos sugėjimų įsigilinti į istorines tremties detales, meniškai jas pertekiant. Licė-

jaus ansamblis „Kadetai“ (vadovė Laura Šimaitytė-Valaitienė) dainomis suvirpino ne vieno renginyje dalyvavusio buvusio tremtinio širdį. Prasminga ir tai, jog renginio metu skambėjo ne tik eilės, dainos, tačiau vyko ir diskusija apie moters (motinos) vaidmenį tremtyje ir šiandieninėje visuomenėje, kuriai pranešimus parengė, skaitė ir diskutavo

VDU doc. dr. N. Liobikienė, VU doc. dr. B. Grebliauskienė, LSMU dr. A. Rimaitė, VDU prof. N. Veckienė, įžvalgomis dalinosis Igarkos tremtinių broljos pirmininkė A. Krinickienė bei buvusi politinė kalinė O.M. Gražulienė.

Šio viltingo renginio kulminacija taip buvusių tremtinių ansamblis „Kauno senjorai“ (vadovė L. Kelertienė)

muzikinis pasiodymas pagal J. Biliūno apskrymą „Laimės žiburys“.

Nepaprastai džiugu, kad tremties atminimo renginiai kasmet suburia nemažą dalį buvusių tremtinių, kuriems svarbu, kad jų išgyventa praeitis išliktu gyva ne tik jų prisiminimuo-se, tačiau ir jaunosios kartos atmintyje, dainose, eilėse.

Raminta STAREVIČIENĖ

Įvykiai, komentarai

Rusijos propaganda mulkina europiečius

Stebint pasaulio įvykius ir matant, kaip juose vienokiu ar kitokiu pavidalu išlenda Kremliaus šešėlis, sunku patikėti, jog dar netrūksta naivuolių, tikinčių, kad Rusijos baubą išsigalvojo politikai, kad iš tikrujų kalti mes patys, nes „su Rusija reikia prekiauti, o ne karauti“ ir t. t. Deja, tiesa yra tai, kad Putino valdoma Rusija su savo pretenzjomis į pasaulio diktatoriaus vaidmenį nuėjo toliau nei galėjome išsivaizduoti, o jos įtaka kitų šalių politiniuose įvykiuose išryškėja tik „post factum“. Štai vienas iš įrodymų – prieš porą mėnesių (balandžio 6 dieną) vykės Nyderlandų referendumas dėl Europos Sąjungos ir Ukrainos Asociacijos sutarties. Kuo čia dėta Rusija? – paklausite. Ogi tuo, kad jei ne ji, toks referendumas nebūtų įvykęs, ir tik jি yra suinteresuota užkirsti kelią Ukrainai į Vakarus. Priminsime, kad ES ir Ukrainos Asociacijos susitarimas buvo pasirašytas 2014 metais, jis apima daugybę abipusio bendradarbiavimo sričių (prekybą, teisingumą, saugumą, finansinį bendradarbiavimą, kovą su korupcija ir t.t.). Tačiau sutartis visa savo apimtimi negalioja, nes neįvykdytas reikalavimas sutarti ratifikuoti šalių parlamentuose. Nors iš tiesų ją jau buvo ratifikavusios visos ES valstybės, tarp jų ir Nyderlandai, deja, tuo pat metu šalyje buvo priimtas įstatymas, leidžiantis piliečiams rengti referendumus dėl parlamento sprendimų. Pirmą kartą juo pasinaudota kaip tik dėl šios Asociacijos sutarties – nepaisant to, kad olandų vadovybės ji jau buvo ratifikuota, refe-

rendumo paskelbimas reiškė jos išaldymą iki tauta pareikš valią. Kad referendumas įvyktų, reikėjo surinkti 300 tūkstančių piliečių parašų. Euroskeptiškas pažiūras demonstruojančios politinės organizacijos surinko per 450 tūkstančių. Referendumas įvyko, tame buvo patvirtintas nepritamas ES ir Ukrainos Asociacijos sutarciai. Nors tai patariamojo pobūdžio aktas, šalies politikams, kurie priims galutinį sprendimą, jis gali nulemti jų ateities politinę karjerą. Kokia svarbiausia šio referendumo pamoka? Ogi ta, kad buvo gautas dar vienas įrodymas, kaip Rusija gali daryti įtaką ES politikai.

Daugeliui ekspertų jau buvo žinoma, kad Rusijos vyriausybė teikia materialinę ir moralinę paramą Europoje veikiančioms ekstremistinėms politinėms grupėms. Net Vokietijos kanclerė Angela Merkel paprašė speciailių tarnybų ištirti, kokio lygio įtaką daro Rusija vokiečių masinės informacijos priemonėms. Kol kas atsakymo neteko išgirsti, tačiau užtenka ir kaimyninės Prancūzijos patirties: viešai žinoma informacija, kad dešiniųjų radikalų lyderė Marin Le Pen savo partijos veiklai finansuoti gavo kreditą iš Rusijos banko. Štai tą „kreditą“ Le Pen ir „atidirbinėja“, skleisdama euroskeptiškas (o iš tikrujų – proputiniškas) nuostatas, tam panaudodama visas įmanomas priemones. Vis dėlto iki Nyderlandų referendumo nebūta akivaizdaus įrodymo, kokio masto įtaką rinkimų procesams Vakarų Europos šalyse pasiekė Rusija.

Viskas prasidėjo nuo to, kad Nyderlanduose buvo priimtas įstatymas dėl patariamuų referendumų. Toks referendumas ir įvyko po to, kai populistiškių pažiūrų tinklalapis, iki šiol publicavęs visokiausias apkalbas ir gandus, surinko puspenktą šimto tūkstančių parašų referendumui palaikyti. Idomu tai, kad iki tol šis populistų „informacinis“ tinklalapis raše visokius niekus, šmeižiančius ES-Ukrainos Asociacijos sutartį. Tai stebina, nes sutarties dokumentas, kurį sudaro per du tūkstančius puslapiai, reglamentuoja abipusius prekybinius santyklius ir juose nėra nieko, kas keltų bent mažiausią įtarimą. Tai tiesiog didelis techninis dokumentas, pilnas specifinės terminologijos, negana to, jis jau veikė nuo sausio mėnesio (taigi laiko išitikinti, ar ši sutartis kuo nors kenksminga, pakako). Trumpai tariant, Asociacijos sutarties dokumente nėra nieko, kas keltų abejones, jí patvirtino visos ES šalys, negana to, tokios sutartys jau anksčiau buvo pasirašytos su Jordanija, Čile ir kitomis šalimis. Tačiau referendumė Nyderlandai pasakė „ne“. Kodėl? Gal vis dėlto referendumo organizatoriai perskaitė ir atidžiai išstudijavo sutarties dokumentą ir kažką netinkamo rado? Nieko panašaus, retas kas iš referendumo organizatoriu skaitė visą sutartį, jau nekalbant apie eilinius piliečius (Ukrainos žurnalistai pasakoja, kad vienas iš referendumo organizatorių teigė sutarties teksto neskaitės ir netinkantis tai daryti).

Tiesmukiškai teigti, kad referendum-

mo organizatoriai akrai vykdė Kremliaus nurodymus, būtų netiesa. Kaip bebūtų, aišku tai, kad tiek kairiesiems, tiek dešiniensiemis nyderlandų radikalams pirmiausia rūpejo asmeninis interesas – pakenkti centro dešiniuosios ir liberalios ekonomikos Vyriausybės pozicijoms ir mobilizuoti savo šalininkus, kurie tiesiog nemyli Europos Sąjungos. Čia, galima sakyti, Rusijos ir nyderlandų radikalų interesai sutapo. Beliko nuteikti rinkėjus... Kadangi per keletą paskutinių metų prorusiška propaganda laisvai liejosi Nyderlanduose, nesunku nuspėti, kokią įtaką jí padarė: ji eiliniams olandams paséjo baimę, kad ukrainiečiai kelia grėsmę (atrodytu, po to, kai rusai numušė keleivinių Malaizijos boingą virš Ukrainos, olandai turėjo suvokti, kas iš tikro kelia grėsmę). Ir dauguma atėjusiųjų į referendumą pasakė „ne“ ES ir Ukrainos Asociacijos sutarciai.

Nyderlandai – tik viena medailio pusė. Šiais metais Vakarų valstybėse vyks taug rinkimų, referendumų. Netikėti buvo Austrijos prezidento rinkimų rezultatai, su nerimu laukiamame Didžiosios Britanijos žmonių sprendimo, ar šaliai likti ES nare, neįsivaizduojame, kuo baigsis JAV prezidento rinkimai, galų gale patys rudenį rinksime naują Seimą. Aišku tik viena: Rusija irgi dalyvauja visuose šiuose procesuose vienais įmanomais būdais. Tad jei kas pasišaipys, kad „jums vaidenasi ta Rusija“, galite drąsiai atkirsti – nesivaidena, ji reali!

Gintaras MARKEVIČIUS

Rusija prisiprašė...

Netikėtus gegužės pabaigos karščius pajūryje praleidė draugai tvirtino, kad vanduo labai šiltas, o Saulės atokai-toje gulėti neįmanoma – labai karšta. Praėjo kelios dienos, karščiai atsitraukė, oras tapo įprastu birželiumi. Tačiau Baltijoje taip karšta seniai bebuvo – gal nuo 1985-ųjų, kuomet vyko didelės NATO pratybos, kuriose dalyvavo net keli labai galingi JAV karo laivai.

„BALTOPS 16“ pratybos, prasidėjusios Baltijos jūroje, būtų gal ir neįvykusios, jeigu Rusija nebūtų pradėjusi reikšti pretenzijų į pasaulinio lyderio vaidmenį. Rusija net neslėpė, kad laiko save vienvalde Baltijos jūros šeimininkę, o visas pabaltijyje esančias valstybes – vasalėmis ar net savo teritorijomis (pavyzdžiui, Baltijos šalis), priklausančiomis Rusijai pagal istorinius dėsnius.

Tenka apgailestauti, kad ilgą laiką Vakarų šalys miegojo ant laurų, gautų pasibaigus Šaltajam karui. Ekspertai pripažista, kad savo kovinius pajėgumus susilpnino netgi tokios šalys, kaip Didžioji Britanija, 2010 metais atsiskiusi lėktuvų, skirtų kovai su povandeniniais laivais. Panašiai pasielgė ir kitos jūrinės valstybės, netgi JAV sumažino karines jūrų aviacijos pajėgas Europoje. Visa tai reiškia, kad galimybės kovoti su priešo povandeniniais laivais nedovanotinai sumenko. Pirštais nerodysime, bet kas tas priešas

– žinome visi. O jei kam ir kilo klausimų, tai Rusija pati atsakė, demonstruodama savo akiplėšiškumą Baltijoje: ji be jokių įspėjimų rengia didelio masto pratybas, kurios kelia grėsmę laivybai Baltijoje, negana to, Rusija per tas pratybas vaiko civilinius laivus tarptautiniuose vandenye ar net išskirtinėse valstybių ekonominėse zonose. Prisiminkime dar ir neseną istoriją apie Švedijos ir Suomijos teritoriniuose vandenye pastebėtus rusų povandeninius laivus, provokacijas prieš JAV karo laivą Baltijoje ir JAV žvalgybos orlaivį virš Baltijos... Gerai, kad NATO aljanas nusprendė ilgiau nesédėti ir nelaukti sudėjus rankas, kol rusų provokacijos virs realiaisiai veiksmai. Taigi „BALTOPS 16“ yra aiškus signalas Rusijai, kad jos ambicijos nebus tenkinamos, o per didelis apetitas – pažabotas.

Remiantis Krašto apsaugos ministerijos informacija, birželio 3–19 dienomis Baltijos jūroje – Estijos, Suomijos, Vokietijos, Lenkijos bei Švedijos teritoriniuose vandenye bei išskirtinėse ekonominėse zonose – vyksta didžiausios tarptautinės pratybos BALTOPS 16. Pratybas organizuoja Jungtinė Amerikos Valstijų karinis jūrų laivynas. Pratybose dalyvauja kariniai laivai ir orlaiviai iš septyniolikos NATO priklausančių ir nepriklausančių (Suomijos ir Švedijos) šalių. Iš viso pratybose dalyvauja daugiau kaip 6 tūks-

tanciai karių, 50 įvairaus tipo laivų bei 61 orlaivis.

Lietuvos karioomenės karinės jūrų pajėgos šiose pratybose dalyvauja su dviem laivais: patruliniu laivu P12 „Džukas“ bei štabo ir aprūpinimo laivu N42 „Jotvingis“. Taip pat šiose pratybose Lietuvos KJP karininkas kmd. ltn.

Tadas Jablonskis, šiemet vadovaujantis Baltijos šalių karinių laivų BALTRON junginiui, BALTOPS 16 pratybų metu taip pat vadovauja vienam iš trijų priešmininių laivų grupės junginių, kurį sudaro šeši laivai iš Latvijos, Estijos, Lietuvos, Prancūzijos ir Vokietijos bei JAV naru-išminuotojų komanda.

Pratybos vyksta pagal tam tikrą scenarijų, imituojant susidariusi konfliktą tarp pramanytų šalių. Pratybų dalyviai pagal scenarijų yra suskirstyti į dvi grupes, iš kurių viena atlieka pagalbos suteikimo vienai iš pramanytų šalių, taip pat gynybos, kita – puolimo funkcijas. Šios pratybos yra puiki proga patikrinti laivų įgulų pasirodymą vykdyti karines užduotis artimas realioms sąlygomis.

Pratybų metu atliekamos ir tobulinamos karo laivų manevravimo formuotėse, laivų konvojavimo, artilerinių šaudymų, priešlektuvinės ir antiteroristinės gynybos, minų paieškos ir nukensminimo, kovos su povandeniniai laivais, jūrų desanto išlaipinimo krante bei kitos karinės procedūros.

Šių didžiausių NATO pratybų Baltijos jūroje, kurias kasmet organizuoja Jungtinė Amerikos Valstijų karinis laivynas, pagrindiniai tikslai yra šie: tarp dalyvaujančių NATO ir Šiaurės Europos valstybių pajėgų išplėsti sudėtingų kompleksinių operacijų mastą; taip pat didinti ir gerinti dalyvaujančių šalių pajėgų tarpusavio bendradarbiavimą ir sąveiką bei kelti dalyvaujančių jūrų pajėgų kompetencijos lygi.

Parengta pagal KAM inf.

Karmėlavoje susitiko antrą kartą

Gegužės mėnuo, pažymėtas skaudžios praeities prisiminimais, sukvietė paskutinį šio mėnesio šeštadienį buvusius tremtinius, kurie kančias ir pažeminimą išgyveno prie Manos upės, į Karmėlavą. Jų laukė Karmėlavos Šv. Onos bažnyčios klebonas Virginijus Veprauskas ir buvusios tremtinės, šio ir kitų susitikimų organizatorės Verutė Gecevičiūtė-Strasevičienė ir Onutė Gecevičiūtė Celiešienė.

Didžiausia dalis buvusių tremtinėjų buvo apgyvendinti Malyj ir Bolšoj Unguto (Krasnojarsko kr.), Angolojaus, Žeržulos, Urmano bei kitose palei Manos upę esančiose gyvenvietėse. Čia buvo ištremti ne tik lietuviai, bet ir latviai, estai, graikai, Pavolgio vokiečiai, lenkai, buriatai.

Dabar į susitikimus atvyksta daugiausiai Malyj Unguto tremtinėjų. 2014 metų gegužės 17 dieną Karmėlavos bažnyčios šventoriuje buvo pastatytas atminimo simbolis – Lietuvos laukų akmuo. Padėtas ant geležinkelio bėgių jis teikia informaciją: „Malyj Ungutas, 1948–2014“. Paminkla pašventino ir už buvusius tremtinius šv. Mišias aukojo Karmėlavos klebonas Virginijus Veprauskas, daug prisidėjęs, kad šis simbolis atsirastų Karmėlavos bažnyčios šventoriuje. Paminklo sumanytojos seserys Verutė ir Onutė Gecevičiūtės (Strasevičienė ir Celiešienė), Strasevičienės sūnūs Vytis bei Vitalijus, Romas Račkauskas fiziniu darbu, estetinio sprendimo samprata prisidėjo prie paminklo atsiradimo ir dabar džiaugiasi, kad nei metų tėkmė, nei įnorinė Lietuvos orai nepakeitė paminklo išvaizdos, nei jo prasmės. Papuoštas pavasario gėlių žiedais jis pasitiko gausų svečių būrį ir simbolizuodamas akmens ištvermę bei stiprybę tarsi susiliejo su žmonių, kurie ir už akmenį buvo stipresni, galia. Pastarasis ungtiečių susitikimas Karmėlavoje – jubiliejinis. Jie susirinko jau dvidesimtą kartą.

Ne tik šis simbolis primena lietuvių, ištremtų 1948 metų gegužės 22 dieną, kančias, netektis ir begalinį skausmą. Kryžių kalne ungtiečiai 2009 metais pastatė savo kryžių. Tuo pasirūpino LPKTS Vilkaviškio filialo nariai, filialo pirmininkės pavaduotoja Regina Kulbokaitė-Neiberkienė, tinkamą visam Kryžių kalno ansambliu kryžių pagamino skulptorius Raimundas Blažaitis. Irašai – „Visiems „Lespromchozo“ tremtiniams“ ir „Padėka už išliliką“ pasako daugiau negu reikia.

Užkalbinta vilkaviškietė R. Kulbokaitė-Neiberkienė pasidalijo mintimis, kokia buvo pradžia, kai žmonės, ilgai žeminti ir išgyvenę pragaro kančias, po daugelio tylos metų panoro bendrauti, išskalbėti, daugiau sužinot vieni apie kitus.

„Norėčiau prisiminti pradžią pradžią. Idėja surengti buvusių tremtinėjų

susitikimą gimė Vilkaviškyje. Iniciatyvinė grupė, kurią sudarė Olekė, Kulbokė ir Navickė šeimos, nesunkiai įgyvendino tai, ką buvo suplanavusios. Mums padėjo Vilkaviškio klebonas Juozas Klimavičius, per pamokslą paskelbės, kad Vilkaviškyje rengiamas buvusių tremtinėjų susitikimas. Mano sesuo Zita Kulbokaitė-Vaškevičienė pasiuko Trispalvę, kuri visuose susitikimuose būna mūsų rikiuotės priekyje. Pasiuko ir 40 mažų vėliavėlių. Tai suvenyrai svečiams, puošmena renginiuose, kurios simbolizuoją Laisvę ir mūsų Pergalę.

1988-ųjų vasarą į mūsų kviečiamą susitikimą suplaukė gal pusė Lietuvos! Buvo pilna bažnyčia ir gal tiek pat žmonių glaudési šventoriuje. Sugužėjo ne tik Vilkaviškio krašto žmonės, bet ir iš kitų artimesnių rajonų. Iš bažnyčios pasuko me į Ožkabalių kaime esančią Strakauskų sodybą. Tada susipažinome, iš naujo vieni kitzus atradome ir vylémés, kad tie atradimai – ne vienadieniai.

Dabar, kai vykstame į Dainų šventes, į Ariogaloje rengiamus buvusių tremtinėjų ir politinių kalinių saskrydžius, kitas masines šventes, vežamės ir pirmają, mūsų pačių pasiūtą Trispalvę. Išskleidžiame ją žmonių apsupty ir kviečiame buvusius mūsų krašto likimo brolius ir seseris į vieną vietą. Iškišę koplytstulpis Tautinio atgimimo Ažuolyne su Malyj Unguto gyventojų pardėmis stebina lankytinos: koks kruopštus darbas ir koks garbingas įamžinimas tų, kurie ne savo noru buvo išvaryti iš Tėvynės! Mūsų Trispalvė lydėjo mus Baltijos kelyje, ji plazda mūsų iškilmėse ir minint liūdnas sukaktis, nes tai pirmas laisvės simbolis, kai Lietuvoje dar tik aušo Atgimimo rytas.

Savo veiklos momentus ungtiečiai suraše į knygos „Mažasis Ungutas. Išblaškyti ir sujungti likimai“ puslapius. Joje išspaustinti žmonių prisiminimai nuo 1948-ųjų iki 2013 metų. Gausiai iliustruota, turinti paklausą knyga vis dar graibstoma ir noriai skaitoma tiek buvusių tremtinėjų, tiek ir nepaliestų tremties žmonių. Išleistas antras patikslintas jos leidimas kalba apie knygos populiarumą. Lietuvos Nacionalinis muziejus išleido jo bibliotekos parengtą albumą „Tremties prie Manos upės“. Jis skirtas 1948 metų gegužės 22 dieną didžiosios lietuvių tremties atminimui. Albumas parengtas parodos „Tas nelaimingas Sibiras, 2007 m. birželio 14–20 d.“ pagrindu.

Aušra SUOPYTĖ

Sveikiname

60-ojo gimtadienio proga nuoširdžiai sveikiname Iną KA-VOLYNAITĘ-KAŠKONIENĘ, gimusią tremtyje Tiumenės srityje, aktyvią LPKTS Alytaus filialo narę ir rėmėją, choro „Atmintis“ dainininkę.

Tegul širdies dosnumas neišsenka,
Veide negesta šypsena šilta,
Lai laimė ir sekme Jums tiesia ranką
Ir niekad neapleidžia sveikata.

LPKTS Alytaus filialas ir choras „Atmintis“

Garbingo jubiliejaus proga sveikiname LPKTS Jurbarko filialo nares: Bronislavą BIRGIOLIENĘ – 85-ojo, Adelę BAUBLIENĘ – 80-ojo. Linkime stiprius sveikatos, sielos ramybės, stiprybės ir Dievo palaimos.

LPKTS Jurbarko filialas

Garbingo 80-ojo jubiliejaus proga nuoširdžiai sveikiname LPKTS Anykščių filialo narę Edmundą URBONĄ. Linkime stiprius sveikatos, šviešių gyvenimo dienų, artimųjų meilės, bendraminčių šilumos ir Dievo palaimos.

LPKTS Anykščių filialas

80-ojo gimtadienio proga nuoširdžiai sveikiname ilgametę buvusių tremtinėjų choro dainininkę, aktyvią LPKTS Rokiškio filialo narę Genovaitę STASIULIONYTĘ-ARŽUOLAITIENĘ. Linkime sveikatos, stiprybės, Šv. Marijos globos.

LPKTS Rokiškio filialas

Gražaus ir prasmingo 80-ojo jubiliejinio gimtadienio proga nuoširdžiai sveikiname buvusių Irkutsko kr. Tulunsko r. tremtinę Birutę GAILIŪNAITĘ-BANAITIENĘ. Ištvėrusi nežmoniškus išbandymus ir nepalūžusi sunkiausiomis sąlygomis, Jūs išsaugojote meilę Lietuvai ir žmogiškiasias vertėbes. Šiandien esate tautos tvirtybės ir pilietiškumo pavyzdys jaunajai kartai.

LPKTS Panevėžio filialas ir kraštiečiai, buvę politiniai kaliniai bei tremtiniai

85-ojo gimtadienio proga nuoširdžiai sveikiname buvusių politinę kalinę, poetę, LPKTS Šilalės filialo pirmininkę, Lietuvos laisvės armijos sąjungos tarybos narę Teresę ŪKSIENĘ. Linkime Dievo palaimos, geros sveikatos ir dar daug prasmingų darbų nuveikti.

Lietuvos laisvės armijos karių ir rėmėjų sąjunga

Ilgametę LPKTS Šilalės filialo pirmininkę, buvusių politinę kalinę, poetę, partizanų atminimo įamžintoją Teresę ŪKSIENĘ nuoširdžiai sveikiname 85-ojo gimtadienio proga. Linkime sveikatos, kūrybinio polėkio, prasmingų darbų ir Aukščiausiojo palaimos.

LPKTS valdyba

Padėka

Dékojame knygos „Tremties vaikai“ trečiojo tomo leidybai paaukoju siems:

Juliui Lukui – 20 eurų,

Juozui Maldučiui – 20 eurų;

ir būsimos Povilo Jakučionio knygos leidybai paaukojusiam **Vytautui Jakučioniui – 400 eurų.**

LPKTS valdybos pirmininkė Rasa Duobaitė-Bumbulienė

Dékojame LGRTC Memorialinio meno ir ekspertizės skyriaus darbuotojams už vaisingą bendradarbiavimą Mažeikių rajone statant atminimo ženklus ir atminimo lentą Mažeikių M. Račkausko gimnazijoje.

LPKS Mažeikių skyrius

Užsiprenumeruokite „Tremtinį“

Prenumerata priimama bet kuriame „Lietuvos pašto“, „Pay Post“ skyriuje, per „Lietuvos pašto“ laiškininką, paskambinus informacijos tel. 8 700 55 400, internetu

www.prenumeruok.lt.

Laikraštis išeina 4 kartus per mėnesį. Prenumeratos indeksas 0117. Kaina: 1 mėn. – 2,40, 3 mėn. – 7,19 Eur.

1941-ųjų birželio 14-osios trėmimą prisimenant

Tremtinys Mikalojus Švėgžda

Mikalojus Švėgžda (gimės 1887 metais Mačiūnuose) buvo šaulys, Pašvintinio valsčiaus savivaldos narys, vių gerbiamas žmogus. Tvarkingas, viada atidus kitiems, geras ūkininkas, pakankamai apskaitės.

1941 metų birželio 14-ają jis su žmona Elena, sūnumis Martynu ir Mikalojumi, dukromis Adolfina, Antanina ir Eugenija buvo ištremti į Krasnojarsko kraštą. Šeimos galva 1943 metais buvo nuteistas penkerius metus lagerio, tačiau jau tais pačiais metais Siblage, Kemerovo srityje, mirė. Vaikaičiai Jonas ir Valė ištremti į Tomsko sritį, kurie ten mirė. Martynas 1947 metais pabėgo į Lietuvą, tačiau 1950 metais pašauktas į sovietinę armiją, buvo suimtas ir nuteistas 10 metų lagerio ir 5 metus tremties. Išvežtas į Arkties vandenvyno pakrantę į Janos upės žiotyse buvusių lagerių. Paleistas 1955 metais, į Lietuvą sugrįžo 1959 metais. Sūnus Mikalojus 1944 metais tremtyje paimtas į sovietinę kariuomenę. Tremtyje šiai giminėi gimė vaikaiciai Algiris, Bronius, Mikalojus, Antanas, Felė, Valė...

Mikalojus, jaunesnysis, yra palikęs atsiminimus apie savo jaunystę, 1940 metų Lietuvos okupaciją, tremtį į Altajaus kraštą, kurie, be abejo, turi išliekamą vertę. Tai ne tik įvykių konstatavimas, bet ir ižvalgi analizė, pagal kurį daug kas iš mūsų susidarys tikslų okupacijos ir okupantų siautėjimo vaizdą. Ir tai jau ne penkiolikamečio vaiko nutukimai, o ne laiku suaugusio jaunuolio mintys ir veiksmai. Nė žodžio apie vaikiškas svajones, prarastą gyvenimą, skriaudą, neišspildžiusius lūkesčius. Vaikas tapo kovotoju!

Mikalojus, šeimoje vadintas ir Mykolu,vardą paveldėjo iš tėvelio. Gimės 1926 metais Mačiūnų kaime, Pašvintinio valsčiuje, Šiaulių apskryje, siekės mokslo, turėjės gilių patriotizmo jausmą. Neturėdamas penkiolikos, ištremtas į Sibirą. Mirė 2013 metų sausio 3 dieną, palaidotas Panevėžio kapinėse.

Mikalojaus Švėgždos atsiminimai

„Galų gale ešelonas sustojo prie Obės upės prieplaukos. Visi nušiuvo, tačiau po kurio laiko tylą sudrumstė vairukų raudos: vandens! Bet ir čia, pasaulio gale, sargybiniai, matyt, neturėjo gailetingumo, nekreipė dėmesio į vaikų ašaras. Kai atidarė wagonų duris, pagal komandą ėmėme kraustytis į baržą Obės prieplaukoje. Nešeime savo ryšuliukus, maišelius ir maišus – kas ką turėjome. Mes su broliu Martynu buvome tie, kurie tampė maišus, nes mama sunkiai sirdgo, sesuo Antosė vežėsi mažą dukrelę. Ona Poželienė keliaavo su mažu vairuku viena, tad pernešėme ir jos turtelį. Tikvandens vaikams nedavė. Bandėme ieškoti, klaidžiojome, klausinėjome, tačiau neradome. Atsinešėme iš geležinkelio stoties du kibirus karsto (virinto), bet vaikai buvo nekantrūs...

Baržoje mūsų niekas nemaitino, gelbėjo lietuviški lašiniai. Žinoma, ne visi jų turėjo. Vandeni gérėme iš Obės, bet jis buvo labai drumzlinas ir nešvarus. I ją atlikdavome ir gamtinius rei-

kalus. Taip baržą „Proletary“ atvilko į Kalpašovo miestelį, esantį ant aukšto, stataus Obės kranto. Čia vėl persodino i dvi jau mažesnes baržas. Stovėjome ilgai, buvo labai karšta, visi permirko prakaitu. Pradėjome prašyti sargybinių, kad bent jau vaikams leistų upėje išsimaudytį. Upė gili, vos ne kilometro pločio, o žengus porą žingsnių į vandenį, dugnas iš po kojų dingsta. Leido, juk niekur nepabėgsi... Išsimaudę su draugu Ignu nutarėme nueiti į Kalpašovo miestelį apsidairyti parduotuvėse, nes atsivežtos maisto atsargos sparčiai tirpo, o kelionės galio nesimatė. Kortelių maisto produktams tada dar nebuvo, tai pasisekė nusipirkti po keletą pakelių sausainių ir obuolių kompoto. Parduotui lentynos buvo tuščios: nei duonos, kruopų, konservų, juo labiau mėsos. Žmonės kalbėjo, kad tokį dalykų jau seniai nematė. Sugrižome į baržą su pirkiniais, mėtėme juos į viršų, tad visą pusdienį sargybinių tardė vairininko kajutėje, nors rusiškai beveik nieko nemokėjome.

Po kelių dienų pajudėjome į šiaurę. Priplaukėm Čiajos intako žiotis, čia baržas pririšo prie medžių, vilkikai išplaukė, pranešė, kad aplauks, kai upėje neliks plukdomų rastų. Čia buvo galima laisvai vaikščioti, tačiau niekas maitinti ir teikti geriamą vandenį nesiruošė. Kai pamatėme, kad upėje daug žuvies, gaminomės meškeres ir pradėjome meškerioti. Su Martynu iš adatų pasidarėme kabliukus, kabinome jaukus. Žveyba sekėsi, nes žuvys gerai kibo. Taip pusryčiams galėdavome išsikepti žuvies visai šeimai. Stebėjomės, kad vanduo upėje buvo skaidrus ir švarus, skyrėsi jis ir įtekėjęs į Obę... Šioje vietoje buvo palaidotos vienas „liaudies priešas“, gal pusantrū ar dvejų metų vaikas, neištvrės kelionės sunkumų. Jo kūnelį užkasė be karsto medžiaišas apaugsioje vietoje, pastatė kryželį. Ta netektis visiems priminė, kas laukia mūsų... Pagaliau sulaukėme dienos, kai aplaukė vilkikas, prikabino abi baržas ir Čiajos upe tėsė kelionę į Sibiro gilumą, vis toliau nuo apgyvendintų vietų, kelių, vedančių į Lietuvą...

Baržas atvilko iki Krylovkos kaimo, esančio prie Parbigo upės, o mus lydėjė sargai liepė kraustytis į krantą. Kaimas buvo išsidėstęs pagal upę, namai mediniai, vienaaukščiai, maži. Temo, pūtė žvarbus vėjas, pradėjo lynoti. Tada mūsų pasigailėjo: atvedė į tuščią kolchozo klėtį, liepė susinešti ryšulėlius ir gulti, o kitą dieną žadėjo paskirstyti po kolchozus. Mes pasirinkome kaimą, kuris vadinosi Zovodskoje, tikėdamiesi, kad ten bus ne kolchozas, o kažkokios gamyklės, įmonės ar fabrikėliai. Užsirašėme ne tik mes, bet dauguma atkeliausiu nuo Šiaulių, iš viso 25 šeimų. Susėdome į vežimus ir patraukėme prie fabrikų. Tarp mūsų buvo daug vaikų, net invalidų, kurie sėdėjo vežimuose, o mes, suaugę ir vyresnieji vairai, ējome pėsčiomis. Sibirietyki keliai, tai išvažinėtos tarp kaimų pievos, laukai. Žemose vietose, pelkėse buvo sukrauti rastai, kitur vežimai klimpdar-

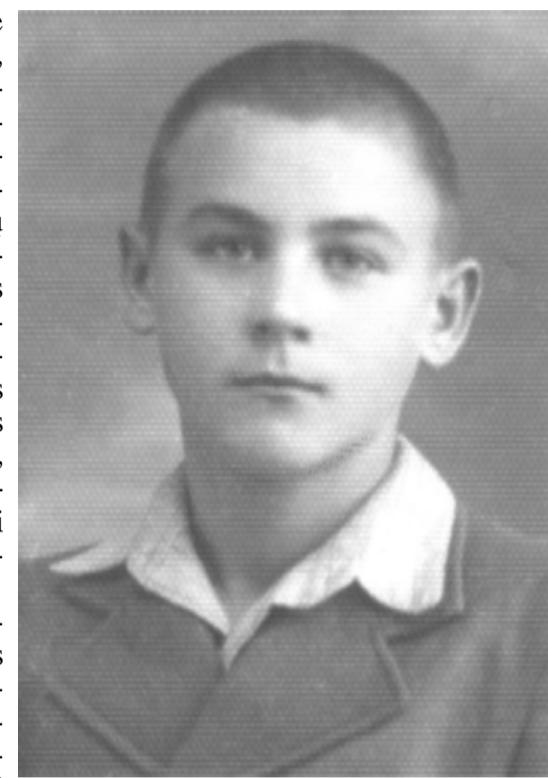
vo kartu su arkliais. Tose vietose nebuvo akmenų, žvyro ar smėlio, vienjuodžemis ir molis. Liūdnai atrodė pravažiuojami kaimai: mediniai namai ant rastų polių, maži langeliai, lentiniai stogai. Matėsi namų, dengtų velėnomis, ant kurių augo kiečiai, dilgelės ir kitokios žolės. Nesimatė šulinį, tad žmonės gérė upelių vandenį, o liepos viduryje jie nešiojo „fufakes“, mūsiškai šimtasiūles, tačiau tomis pačiomis vilkėdavo ir per žiemos šalčius. Puolė uodai ir „moškės“, lindo į burnas, akis, nosį, tarsi būtų bolševikų pagalbininkai gerti mūsų kraują. Gynėmės beržų šakelėmis, jas nuolat mojuodami.

Kai pavakare pasiekėme Zovodskoja, įsikūrusį Andarmos upės pakrantę, mus sutiko būrys vaikų, kuriems smalsu buvo pamatyti atvežtus „banditus“, sovietinės liaudies priešus. Suaugusieji stebėjo pro langus. Nesimatė nei fabrikų, nei įmonių, tik nuskurdęs kaimas, kolchozo statiniai.

Nakvynei nuvežė į stalių dirbtuves, kuriose buvo gaminami ratai, vežimai, rogės ir kiti padargai. Iš ryto mes, keli buvę gimnazistai, nutarėme pasižvalgyti po kaimą, užėiti į trobas. Žinoma, susikalbėti nemokėjome, trobose mus pasitikdavo senų žmonių ir vaikų išsigandusios akys. Jiems valdžia melavo, kad atvyks čia puslaukiniai, žiaurūs žmonės, gal net žudikai, labai nekenčiantys kitų liaudies priešai, tad reikia saugotis, nesikalbėti. Vyrų nebuvo, visi jau kariavo. Susidarėme liūdną šių žmonių gyvenimo vaizdą. Didžiausias namas gal 5x5 metrų dydžio, vieno kambario, kuriame didelė krosnis. Čia ir virtuvė, ir miegamasis, ir gyvenamas kambarys. Žiemomis atsivesdavo dar ir veršiukus. Matėsi neseniai praėjusio potynio pasekmės.

Žinoma, jie greitai suprato, kad mes ne tokie, o aukštesnės kultūros žmonės. Kai prasidėjo skirstymas į kolchozų ar artelei, tai rinko pagal specialybes, įgūdžius: staliai, dailidės, kalviai, batsuvių, siuvėjai. Apgyvendino pas vietinius gyventojus. Mus priskyrė pas Šatalovus, penkių asmenų šeimą. Jų troba buvo didelė, gal 25 kvadratinį metrų. Tad iš viso gyvenome toje troboje 10 žmonių, kambaryje buvo tik viena lova, kur šeimininkė laikė patalynę, o visi miegojome ant grindų arba ant sukaltų gultų. Senukai glaudėsi ant rusiskos krosnies, kuris buvo kūrenamas visą dieną. Sužinojome, kad tai 1930–1933 metų tremtiniai iš Altajaus krašto, bolševikų atvežti buožės. Tada tai buvo neapgyvendinta vieta tarp upės ir klampių laukų ir mašalų debesų. Sako, jie net laužo dūmų nebijdavo, tad vaikščiojo visi kruvini.

Gavom vieną dieną laisvą, nusiprausėm pirtyje, o jau rytojaus dieną liepė ruoštis šienapjūtės darbams. Buvo 1941 metų liepos 21-oji. Nuvežė į lanką už kelių kilometrų, reikėjo grėbtį šieną ir krauti į stirtas. Pats darbo procesas atrodė keistas: sugrébtas šienas

kraunamas ant penkių metro ilgio šakotų berželių, vadintam „valakuškų“, o arklys tempė šieną prie stirtų. Šakės – medinės, pačių gamybos. Tos lankos, tai išdegintos taigos plotas, apvalytas nuo nuodėgulių, šakų, supuvusių medžių kamienų ir kitokio šlamšto. Jei vietiniams mokėjo už darbą, mes turėjome misti atsivežtu maistu, maiinti daiktus į produktus. Reikėjo dirbtį net naktimis. Netrukus daiktus keisti reikėdavo eiti už dešimties kilometrų, nes vietiniai jau nieko neturėjo. Visus derliaus nuémimo darbus atliko rankomis, nes jei būtų samdė MTS (mašinų traktorių stotį), tai nieko patiems neliktu. Javams kulti maniežas (kuliamojai) aštuonių arkliukų sukamas, šešios poros moterų kratydavo šiaudus. Rugsis pjovė pjautuvas moterys, rišdavo į pédus, o kai vasarojų pjaudavo dalgiai, juos vadino „litovkomis“, tai yra su tremtiniais atkeliausios ir pagerinės sunkų pjovėjų darbą. Prie dalgų buvo pritvirtinti grėbtuvai, paskui istydamo iš pédų gubas. Žinoma, visus tuos darbus stebėjo iš rajono atsiuštus „upolnoimočenjy“ (prižiūrėtojas), kurio pagrindinis tikslas išvežti iškultus grūdus valstybei, kolchozui tik palikti seklių ir dar kelias saujas kolchoznikams.

Lapkričio pradžioje išalo žemėje gausiai snigo. Reikėjo ruoštis ir su arkliais išvežti prie upės rastus pavasario plukdymui. Tad kartais su pašarais siudavo į Podolską, kur mūsų žmonės krito mišką. Mums, vaikams, apie tolimesnį mokslą Sibire nebuvo nė kalbos... Okai už metų sunkų darbą kolchozo valdžia priskaičiavo atlygi, už vieną darbo dieną tebuvo po 100 gramų grūdų ir septynios nieko nevertos kapeikos. Tik ne tremtiniam. Štai mūsų šeima, dirbdama puše metų ne tik dienomis, bet ir naktimis, net likome skolingu. Už tai, kad kolchozas leido dirbtį, mokė komunizmo statybos amato. „Ura, tovarišči!“ Tad gal blogai darė mūsų tėvai, neišmokė vogti, meluoti, sukiauti, apgaudinėti. Čia įsitikinome, kad be šių „dorybių“ išgyventi bus sunku...

Stanislovas ABROMAVIČIUS

2016 m. birželio 10 d.

Tremtinys

Nr. 22 (1188)

7

Žemaitijos partizanams atminti

(atkelta iš 1 psl.)

Prisiminimais pasidalijo Žemaičių apygardos vado Vlado Montvydo-Žemaičio duktė Irena Montvydaitė-Giedraitienė. Gilaus patriotiškumo dvasią spinduliavo turiningas ir emociingas Telšių Žemaitės gimnazijos mokytojos Vilijos Vaičiulienės pranešimas bei Alsėdžių gimnazijosvaikinės ansamblio atliekamos dainos.

Iškilmes užbaigę „Tautiška giesme“, susirinkusieji vaišinosi kareiviška koše, Sandros ir Stasio Riepšų pagaminta naminė Žarėnų gira.

Simboliška, kad praėjus keilioms dienoms Dievo Krėslo miške Romualdas Jonušas surado Šatrijos rinktinės partizanų archyvo dokumentus.

Elena BORUSEVIČIŪTĖ-SIDLASKIENĖ

Skelbimai

Kauno apskrities viešosios bibliotekos (Radastų g. 2)メeno leidinių skaitykloje, 4 auksste, eksponuojama buvusio tremtinio, architekt-o-dailininko, Kultūros paveldo vertybų spezialisto Jono Lukšės Kauno tarpekario architektūros modernizmo stiliaus piešinių paroda.

Birželio 12 d. (sekmadienį) Kalvarijos Šv. Mergelės Marijos bažnyčioje minėsime Kalvarijos buvusių tremtinių choro 25-metį. **12 val. šv. Mišios**, po jų – koncertas.

LPKTS Šiaulių filialas kviečia paminėti Gedulo ir Vilties dieną.

Birželio 13 d. (pirmadienį) **20 val.** skverelyje prie miesto savivaldybės vyks akcija „Juodajam birželiui atminti“: išžakučių sudėsime žodį LIETUVA. **Birželio 14 d. (antradienė)** **15 val.** Ch. Frenkelio viloje veiks tremtinių rankdarbių paraoda, dalyvaus Šiaulių kultūros centro choras „Tremtinys“.

16.30 val. vyks iškilmingas minėjimas, gelių padėjimas prie Šiaulių geležinkelio rampos. **18 val.** dalyvausime šv. Mišiose Katedroje. **19 val.** Katedroje klausime koncerto „Rekviem laisvės gynėjams“, kurį atlikis Šiaulių simfoninis orkestras ir valstybinis choras „Vilnius“.

Birželio 14 d. (antradienė) Klaipėdoje paminėsime Gedulio ir Vilties dieną. **16 val.** eisenau nuo Klaipėdos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos buveinės (Liepu g. 3) iki „Tautos kančios memorialo“ (S. Daukanto g.); **16.20 val.** iškilmingas minėjimas prie memorialo, sovietinio genocido aukų pagerbimas, gelių padėjimas; **18 val.** šv. Mišios Kristaus Karaliaus bažnyčioje. Dalyvaus Klaipėdos buvusių politinių kalinių ir tremtinių choras „Atminties gaida“, Karinių jūrų pajėgų pučiamujų orkestras ir kt.

LPKTS Kauno filialas kviečia paminėti Gedulo ir Vilties dieną **Birželio 13 d. (pirmadienį)**:

Gedulo ir vilties dienos minėjimas Kauno IX forto muziejuje (Žemaičių pl. 73, Kaunas) Okupacijų eksposicijoje:

16 val. nemokama ekskursija „Okupuota Lietuva 1940–1990 m.“

16.45 val. susitikimas su buvusiais tremtiniais, parodos „Tremties kasdienybė“ pristatymas, dokumentinio filmo „1941 m. tremtis vaikų akimis“ peržiūra.

Kauno m. savivaldybės V. Kudirkos viešosios bibliotekos „Vitebsko“ padalinyje (P. Lukšio g. 60) **16 val.** knygos „Jie kūrė Nepriklausomą Lietuvos valstybę“ pristatymas ir filmo „1947 m. agentūrinė byla Vakarai“ peržiūra.

Kauno Petrašiūnų kapinėse prie „Tautos kančių“ memorialo:

20 val. Juodojo birželio atminimo akcija – uždegimė iš žvaikučių sudėtā žodži „Lietuva“ (žvakučių turėsime).

Birželio 14 d. (antradienė):

12 val. šv. Mišios Šv. Arkangelo Mykolo (Igulos) bažnyčioje (Nepriklausomybės a. 14 A).

13.30 val. gelių padėjimas prie paminklų „Partizanų motinai“, „Žuvome už Tėvynę“ Senosiose miesto kapinėse Vytauto prospektė.

16 val. tremtinių pagerbimas ir gelių padėjimas Kauno geležinkelio stoties perone su Kauno pučiamųjų instrumentų orkestru „Ažuolynas“ ir Kauno šokio teatru „Aura“.

19 val. Kauno Šv. Jurgio Kankinio (pranciškonų) bažnyčioje Pažaislyje skambės Algirdo Martinaičio oratorija „Gailestingumo altorius“.

Birželio 18 d. (šeštadienė) 14 val. Kėdainių arenaje įvyks 13-oji respublikinė buvusių politinių kalinių ir tremtinių dainų ir poezijos šventė „Leiskit iš Tėvynė“. Šventėje dalyvaus 32 chorai iš visos Lietuvos, Lietuvos kariuomenės orkestras, operos solistas, Lietuvos nacionalinės kultūros ir meno premijos laureatas Vytautas Juozapaitis, taip pat Kėdainių kultūros centro pagyvenusių liaudiškų šokių grupė „Lankesa“ ir Vilainių skyriaus vyresniųjų liaudiškų šokių grupė „Volungė“, Kėdainių r. Truskavos kultūros centro pagyvenusių liaudiškų šokių grupė „Vermena“, Panevėžio r. Liūdynės kultūros centro pagyvenusių liaudiškų šokių grupė „Svaja“.

ISSN 2029-509X

Tremtinys

Leidėjas Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjunga

www.lpkts.lt

Redaktorė Jolita Navickienė
Redakcija: Audronė Kaminskienė, Vesta Milerienė
Maketavo Ignas Navickas

Adresas: Laisvės al. 39, 44309 Kaunas, tel. (8 37) 323 204
el. paštas: tremtinys.redakcija@gmail.com

Įmonės kodas 300032645
Ats. sask. Nr. LT18 7044 0600 0425 8365, AB „SEB“ bankas

ILSÉKITĖS RAMYBĖJE

Janina Kardinskaitė-Matulevičienė
1928–2016

Gimė Šiaulių r. Grudžių sen., Kantminių k. ūkininkų šeimoje. 1945 m. baigė Šiaulių mergaičių gimnaziją, išstojo į Vilniaus universiteto Medicinos fakultetą. 1947 m. iš universiteto buvo pašalinta, kaip „buvožės“ dukra. Dirbo Šiaulių geležinkelio stotyje buhaltere. 1948 m. Janina su šeima buvo išstremta į Irkutsko sr. Alzamajaus r. Dirbo miško darbus. Tremtyje susituokė su Vitu Matulevičiumi. 1959 m. grįžo į Lietuvą, apsigyveno Kuršėnuose. Dirbo Drąsutių plytinėje, vėliau Kuršėnų pieninėje. Užaugino dukterį ir sūnų. Nuo pat susikūrimo buvo aktyvi LPKTS narė.

Palaidota Grudžių kapinėse.

Nuoširdžiai užjaučiame vyra, vaikus ir vaikaičius.

LPKTS Kuršėnų filialas

Natalija Gudonytė
1922–2016

Baigusi Vilniaus pedagoginį institutą, iki areštoto dirbo Daugų vidurinės mokyklos prancūzų kalbos mokytoja, vadovavo moksleivų tautinių šokių rateliui. 1948 m. du kartus vyko į Sibirą parvezti tremtinių vaikus našlaičius. 1950 m. buvo arestuota ir nuvežta į KGB rūmus Vilniuje. Prasidėjo ilgas ir sunkios Sibiro lagerininkės dienos. 1956 m. grįžo į Lietuvą. Vilniaus universitete studijavo vokiečių kalbą. 1963–2002 m. dėstė prancūzų ir vokiečių kalbą Vilniaus prekybos technikume. Buvo Lietuvos laisvės kovotojų sajungos, Lietuvos politinių kalinių sajungos narė. Taiše lagerių politinių kalinių suvažiavimų organizatorė. Išleido knygas „Naikintos, bet nenugalėtos kartos kelias“, „Gyvenimas prie Kačergų kalno“. Už kurybą yra gavusi popiežiaus Benedikto XVI padéką ir apaštalinių palaiminimą, apdovanota LLKS ordinu „Už Tėvynės laisvę“.

Nuoširdžiai užjaučiame artimuosius.

Lietuvos laisvės kovotojai, bendražygiai

Užjaučiame

Dėl buvusios politinės kalinių Natalijos Gudonytės mirties nuoširdžiai užjaučiame artimuosius ir bendražygius.

Lietuvos politinių kalinių sąjunga

Mirus buvusiai tremtinei Juzei Rainienei, nuoširdžiai užjaučiame vaikus ir artimuosius.

LPKTS Lentvario filialas

Birželio 11 d. (šeštadienė) Kauno r. Garliavos sen. Ilgakienio laisvalaikio salėje įvyks Irkutsko sr. Usolės r. Taljano gyv. buvusių tremtinių susitikimas. Paminėsime šviesios atminties kunigo Prano Šliumpos 100-ąsių gimimo metines. 10 val. šv. Mišios Garliavos bažnyčioje.

Kviečiame dalyvauti. Pasiteirauti tel. (8 37) 440 435, 8 684 93 635 Danutės.

Birželio 18 d. (šeštadienė) 11 val. Rumšiškių kultūros centre įvyks Lietuvos politinių kalinių bendrijos „Kolyma“ 28-asis suvažiavimas ir visuotinis narių susirinkimas.

Darbotvarkėje: šv. Mišios, metinė valdybos ataskaita, veiklos gairių aptarimas, valdybos rinkimai, bendra dalyvių popietė. Dalyvių registracija nuo 10 val.

Kviečiame dalyvauti visus Rusijos „Dalstoj“ sistemos lageriuose (Kolymoje, Čiukčijoje ir Jakutijoje) bei tremtyje buvusių žmones, taip pat jų šeimos narius, artimuosius, draugus.

Iš Kauno į suvažiavimą bus galima nemokamai nuvažiuoti specialiu autobusu, kuris išvyks 10 val. iš prekybos centro „Savas“ (Savanių pr. 346) stovėjimo aikštės. Papildoma informacija tel. (8 37) 316 347 Algirdas ir 8 676 62 983 Tadas bei interneito svetainėje www.kolyma.lt.

Spausdino spaustuvė
UAB „Morkūnas ir Ko“,
Draugystės g. 17, Kaunas

2 spaudos lankai
Tiražas 1940 egz.

Kaina
0,60 euro

Projektą „Lietuvos Laisvės kovų, tremties ir tautos netekcių atspindžiai“ remia

S P A U D O S ,
R A D I O I R
T E L E V I Z I O S
R É M I M O
F O N D A S

Žemaičių apygardos Šatrijos rinktinės partizanų kryžkelė

Pavasariškai gražų gegužės 21-osios rytaj Telšių rajono Dievo krėslo mišką iš Žemaitijos ir kitų kraštų rinkosi žmonės Partizanų pagerbimo, karaliomenės ir visuomenės vienybės dienai paminėti, prisiminti žuvusius Žemaičių apygardos Šatrijos rinktinės partizanus ir pašventinti jiems skirtą paminklą, kuris pastatytas miško gilumoje, kryžkelėje. Kai kurie keliai veda tolyn miško gilumą, prie atstatytų bunkerų ir kitų paminklų, skirtų mūsų taučios istorijai atminti.

Šiuose miškuose gyveno ir karines operacijas rengė Žemaičių apygardos Šatrijos rinktinės partizanai. Paminklo iniciatorius ir statytojas Telšių miesto gyventojas, partizaninio karo tyrinėtojas, paminklų partizanų kovoms atminti autorius Romualdas Jonušas. Šita kryžkele daugiau kaip prieš pussimtį metų naudojosi Žemaitijos partizanai, todėl buvo nutarta jamžinti pa-

minklą. Tai jau ne pirmas R. Jonušo paminklas, skirtas partizanų kovoms jamžinti. Minėjimo renginiu organizuoti padėjo LPKTB Telšių skyriaus valdybos pirmininkė Adolfinė Striaukienė. Paminklą pašventino Žarėnų klebonas Kęstutis Balciūnas. Minėjimo dalyvius pasveikino LR Seimo nariai: Rimantė Šalaševičiūtė ir Valentinas Bukauskas. Telšių gimnazijos istorijos mokytoja Vilija Vaičiūtienė plačiai papasakojo apie partizanines kovas ir jų reikšmę. Alsėdžių sukarintos gimnazijos šaulių ansamblis atliko dainas apie sunkią partizanų dalią. Buvo iššautos trys salvės.

Bendravusieji su tų laikų partizanais pasidalijo prisiminimais. Šiuose miškuose kovojo ilgametis Žemaičių apygardos vadas Vladas Montvydas-Žemaitis. Paminklo pašventinime dalyavo trys jo vaikai, taip pat šešių brolių partizanų Vasiliauskų sesuo Genovaitė Vasiliauskaitė-Šniukštienė ir buvu-

sieji ryšininkai, rėmėjai ir jų palikuonys. Cia įmintos pėdos, suminti takai jiems artimų žmonių. Buvo prisimintas ir paskutinis Žemaičių apygardos partizanas, dar siemet palikęs šį pasauly, atkurtos Žemaičių apygardos vadas Steponas Grybauskas. Buvo pa-

minėti ir prieš 67 metus – 1949 metų gegužės 21 dieną – kautynėse su okupacine kariauna žuvė septyni Šatrijos rinktinės partizanai. Mūšio metu žuvusių partizanų užkasiimo vietas nebuvo žinomas. Remiantis liudininkų parodymais ir KGB dokumentais, vietą nustatė telšiškiai bro-

liai Romualdas ir Alfredas Jonušai. Palaikai palaidoti Žarėnų kapinėse.

Baigiantis renginiui, dalyviai buvo pakviesi pabendrauti, paragautikareiviskos košės.

Irena MONTVYDAITĖ-GIEDRAITIENĖ

„Vilties angelas“ saugojo mus Sibire....

Šilutės rajono Gardamo pagrindinės mokyklos bendruomenė ir šiai metais atsiliepė į Tarptautinės komisijos sekretoriato kvietimą prisijungti prie pilietinės iniciatyvos „Vilties angelas“, skirtos Gedulai ir Vilties dienai paminėti.

Dailės mokytoja Gražina Adeikienė su mokiniais piešė tremtį ir paruošė mokykloje parodą. Istorijos mokytoja Lilija Zdanavičienė priminė mokyklos mokiniams skaudžius istorijos puslapius.

Su mokiniais vartėme knygą „Sibirovaikai“ ir baisėjomės sovietinės valdžios žiaurumais, kai naktimis veržėsi į gyventojų namus, daužė duris, traukė iš lovyčių kūdikius ir vaikus.

Skaitėme, kaip vaikai, netgi nuo šešerių metų amžiaus, dirbdavo net po aštuonias valandas kasdien. O po darbo reikėdavo astovėti eilę, kad gautum duonos. Kaip duoną valgydavo mažais kąsneliais, kad ilgiau išslyktų burnoje arba slépdavo po pagalve, kad galėtų suvalgysti rytę. Skaitėme ir apie tai, kad vaikai ir ten mokėsi, nors neturėjo nei sąsiuvinį, nei pieštukų, o lietuviškai kalbėti mokykloje buvo draudžiamą. Tačiau vakarais mamos, dirbdamos įvairius namų ruošos darbus, mokė savo vaikus lietuviško rašto, dainų, giesmių.

Skambant tremties dainoms, moki-

nai gamino „Vilties angelus“, kurie simbolizuoją žmonių turėtą viltį ir stiprų tikėjimą grįžti Tėvynę.

Tylos minute paberėme tautospraeiti ir pilietinė iniciatyvą baigėme daina „Angelo sparnas“ bei mokyklos himnu.

Regina
Tamošauskienė,
LPKTS Šilutės
filialo valdybos
narė

Partizanai paminėti žygiu

Patriotizmas – viena tų vertybų, kurias privalėtų turėti kiekvienas. Tai – meilė, pagarba Tėvynei, jos tradicijų puoselėjimas.

Jonavos rajono istorijos mokytojai, skatindami pilietinį ir patriotinį ugdymą, kasmet gegužės mėnesį organizuoja Jonavos rajono partizanų pagerbimo žygį.

Senamiesčio gimnazijos, Justino Vareikio progimnazijos, Raimundo Sa-

muliavičiaus progimnazijos, „Lietavos“ ir Bukonių pagrindinių mokyklų mokiniai ir mokytojai atsiliepė į istorijos mokytojos Vitos Montvilienės kvietimą dalyvauti žygyje „Didžiosios Kovos apygardos partizanų kelias“.

Gausus būrys žygio dalyvių, prie kurių prisijungė ir rajono jaunieji šauliai, aplankė Jonavos rajono Laisvės gynėjų žūties vietas, joms jamžinti pastatyti atminimo paminklus. Prie jų pa-

sodinta gėlių ir uždegta žvakucių. Jaujėjai šauliai tarė partizanų priesaiką, mokiniai skaitė eiles. Žygio metu skaudžius istorinius įvykius prisiminė Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sajungos Jonavos filialo pirmininkė Veronika Gabužienė. Žuvusiųjų atminimas buvo pagerbtas malda ir tylos minute.

Patirti tokius stiprius įspūdžius galime tik kartą per metus: vykti takais, kuriais prieš daugiau kaip 50 metų éjo

orūs, stiprūs, valingi ir tvirti laisvės nesėjai – partizanai. Taip galime pajauasti bent dalelytė protėvių kovos garbės ir pasisemti stiprybės, siekti tų pačių idėalių, kaip ir jie.

Šis žygis – gyvoji istorijos pamoka – didelė rajono Savivaldybės dovana mokyklų mokiniams. Džiugu, kad rajono vadovai neabejingi jaunimo patriotiniams auklėjimui.

Vita MONTVILIENĖ

Dalia Grybauskaitė – tautos prezidentė

Prof. Ona Voverienė

Pirmą vasaros dieną Kauno įgulos karininkų ramovėje buvo pristatyta prof. Onos Voverienės knyga „Dalia Grybauskaitė – tautos prezidentė“. Tai pirmoji knyga apie mūsų šalies prezidentę, nes, kaip pastebėjo laikraščio „Karštasis komentaras“ redaktorė Giedrė Gorienė, „kitos vienos knygos buvo prieš prezidentę“.

Kauno įgulos karininkų ramovės viršininkas mjr. Donatas Mazurkevičius priminė, kad Lietuvos Respublikos prezidentė Dalia Grybauskaitė prieš dvejus

metus lankėsi šioje karininkų ramovėje ir kalbėjo iš tos pačios tribūnos.

„Veiksmai, žodžiai, veikla pasako, koks yra žmogus. Ši knyga atskleidžia daug asmenybės kampelių, atsako priešams į mestus kaltinius. Ji mūsų rinkta, turime ją tikėti ir pasitikėti. Prof. Vytauto Landsbergio žo-

džiai tariant, Dalia yra Lietuvos dalia“, – kalbėjo mjr. D.Mazurkevičius.

Ši knyga – pozityvumo pliūpsnis. Leidyklos „Trys žvaigždutės“ direktorius Jeronimas Laucius pasakojo, kaip jam sekėsi bendrauti su knygos autore. „Buvo miela dirbtu su Onute, jos pozityvumas uždegantis“, – sakė J.Laucius.

Šiltus žodžius prof. O.Voverienei skyrė ir G.Gorienė. „Tai lyg atsvara septyni metus pilamam purvui, kuris dabar netenka prasmės“, – sakė ji.

Visuomeninės organizacijos „Atminties kelias“ pirmininkas Vytautas Anušauskas prisiminė prezidentės inauguracijos dieną pasakyti žodžius. D.Grybauskaitė sakė: „Ačiū, kad išrinkote, bet turite ateiti man į

pagalbą spręsti problemas“. „Ar mes padėjome įgyvendinti jos programą? Mes tik kaltiname – viską turi padaryti prezidentė“, – su užsidegimu kalbėjo J.Laucius.

Knygos autorė prof. O. Voverienė dėkojo visiems, kurie savo lėšomis prisidėjo leidžiant knygą ir tiems, kurie pirmieji suprato, kad tokia knyga turi būti. „Dėkoju Giedrutei (G.Gorienėi – aut.pastaba), kuri pakvietė publikuotis „Karštame komentare“, nes mano nuostatos ne tos, kurių reikia dabartinei valdžiai. Ačiū leidyklos direktoriui, nepabijojusiam eiti prieš srovę. Dėkoju visiems, kad ją, prezidentę, mes šiandien turime“, – kalbėjo prof. O. Voverienė.

Audronė KAMINSKIENĖ